

CHET TILINI O‘QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA JAHON TAJRIBASI

Toshpo‘latxonova Mahfuzaxon Hafizulloxon qizi
2-kurs talabasi, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Annotatsiya. *Ushbu maqolada chet tillarini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar va ularning samaralari haqida ma‘lumot berilgan hamda jahon tajribalaridan misollar keltirilib ularga sharhlar berilgan.*

Kalit so‘zlar: *innovatsion, metodika, texnologiya, chet tili, lingvistika.*

Аннотация. *В данной статье представлена информация об инновационных подходах к обучению иностранным языкам и их результатах, а также примеры мирового опыта и комментарии к ним.*

Ключевые слова. *инновация, методология, технология, иностранный язык, лингвистика.*

Abstract. *This article provides information about innovative approaches to teaching foreign languages and their results, as well as examples of world experience and comments on them.*

Key words: *innovation, methodology, technology, foreign language, linguistics.*

Hozirgi kunda mamlakatimizda chet tillarini o‘rganishga bo‘lgan ehtiyoj va qiziqishlar tobora ortib bormoqda. Tabiiyki, bu ehtiyoj va qiziqishlarni qondirishda samarali bo‘lgan jahon tajribalariga va chet tilini o‘rgatish va o‘rganish asnosida innovatsion yondashuvlarga muhtojmiz. “Innovatsion” – so‘zining o‘zi esa ingliz tilidan olingan bo‘lib “yangilik”, “yangilik kiritish” degan ma‘nolarni anglatadi. Qolaversa, chet tillarini o‘rganish bugungi kunda jahon va zamon talabi bo‘lib qoldi desak mubolag‘a qilmagan bo‘lamiz. Har bir zamon bilan hamnafas odimlayotgan turli soha mutaxassislari o‘z ona tilini mukammal bilish bilan bir qatorda bir nechta xorijiy tillarda muloqot qila olishi lozimdir.

Bugungi kunda nafaqat chet tillarini balki barcha fanlarni o‘rganishga doir yangi-yangi metodikalar tuzilib ularni amalda sinab ko‘rilyapti. Bu ta‘lim sifatini yaxshilash, chet tillarini oson va tez o‘rganishga bo‘lgan ehtiyojlarni qondirishga xizmat qilmoqda. Shuni aytib o‘tish kerakki, albatta bu metodikalar bir shaxs tomonidan belgilanmaydi, balki lingvistika va psixologiya fanlaridagi o‘zgarishlar va jamiyatning ijtimoiy rivojlanib borishini inobatga olgan holda amalga oshiriladi. Hozirgi davrda har bir fanning talabi ham yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardir. Albatta, ta‘lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni olib kirish ta‘lim sifatini yaxshilaydi. Innovatsion texnologiyalar chet tilini

o'rganishning har bir aspektida (o'qish, yozish, tinglab tushunish, gapirish) qo'l keladi. Chet tilini o'rganish va o'rgatishda zamonaviy samarali usullardan biri bu – kompyuterda o'quvchi chet tilidagi video roliklarni, namoyishlarni, kino yoki multfilmlarni tomosha qilishi. Til o'rganishning dastlabki bosqichlarida o'quvchilar individual ko'nikmalar yoki ularning tarkibiy qismlarini rivojlantiradilar va keyingi bosqichlarda ko'nikmalarni birlashtiradilar. Misol uchun dastlabki bosqichda integratsiyalashgan ko'nikmalarning nutq faoliyatidagi ikkita turini birlashtiradilar, masalan, o'qish va gapirish, o'qish va yozish yoki tinglash va yozish ya'ni bir vaqtning o'zida qabul qiluvchi va ishlab chiqarish qobiliyatlari. Keyingi bosqichlarda esa ularni to'ldirib boraveradilar va qolgan aspektlarni ham ziyoda qiladilar. Bunda o'rganuvchilarning o'zlariga qiziq bo'lgan mavzulardagi matn va mashg'ulotlar yanada oson va samaralidir.

Bu usuldan foydalanish o'quvchilarning chet tilini o'rganish jarayonini qiziqarliroq va samaraliroq bo'lishini ta'minlaydi.

Shu bilan bir qatorda, hozirgi vaqtda chet tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanish tobora ommalashib bormoqda, chunki o'quv jarayonida o'yinlardan foydalanish o'quvchilar uchun darsni yanada qiziqarli qilish imkonini beradi. O'yin o'yinchining muayyan ko'nikmalarga ega bo'lishini va muloqot jarayonini yaratib beradi.

Yana chet tilini o'qitishda innovatsion yondashuvlar o'rganuvchilarga interaktiv darsliklar, onlayn o'qish imkoniyatlari, va muntazam xalqaro hamkorliklarga e'tibor berishni o'z ichiga oladi. Chet tilini o'qitishdagi innovatsiyalar:

1. Virtual Realitet (VR) va Augmented Realitet (AR): Virtual o'qitish orqali, talabalar virtual dunyoda o'qish, ma'lumotlarga kirish, va interaktiv vazifalarni bajarishlari mumkin. AR esa real dunyoda o'qish jarayonini yanada mustahkamlashga yordam beradi.

2. Integratsiya va Interaktiv Darsliklar: O'qituvchilar yangi texnologiyalarni darsliklarga integratsiya qilish orqali o'quv jarayonlarini yanada qiziqarliroq qilishadi. Interaktiv darsliklar orqali o'quvchilar o'zlarini test qilish, vazifalarni bajarish, va boshqa talabalar bilan hamkorlik qilishlari mumkin.

3. Onlayn O'qitish Platformalari: Xalqaro onlayn o'qitish platformalari orqali talabalar o'qishlarini davom ettirishlari va xalqaro hamkorliklar orqali boshqa mamlakatlar bilan bog'lanishlari mumkin.

4. O'qituvchilar O'rtasida Kooperatsiya: O'qituvchilar o'rtasida fikr almashish va tajriba almashish uchun onlayn platformalar, forumlar va jamoatlar orqali ko'rsatiladigan kooperatsiya.

Jahon tajribasi bilan bog'liq esa, talabalarga virtual o'qitish dasturlari, xalqaro olimpiadalar, va interkultural munoqashalar orqali ularga dunyodagi eng yangi ma'lumotlarni taqdim etish mumkin.

1. Xalqaro Olimpiadalar va Tanlovlar: Talabalarga dunyodagi boshqa o'quvchilar bilan solishtirish imkoniyati beriladi.

2. Xalqaro Hamkorliklar va Almashtirishlar: Tashqi o'qituvchilar bilan interkultural almashtirishlar, xalqaro hamkorliklar va munoqashalar orqali o'quvchilar dunyoqarashlarini kengaytirishadi.

3. Xalqaro Konferensiyalar va Muloqotlar: Virtual platformalar orqali tashqi mutaxassislar bilan muloqotlar, vebinarlar va konferensiyalar orqali yangi ma'lumotlarni olish imkoniyati.

Bu innovatsiyalar va tajribalar, talabalarning texnologik jarayonlardan foydalanishlari va xalqaro munosabatlar qurishlari uchun muhimdir.

Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning 2020-yil 6-noyabrda ta'lim tizimini isloh qilishga doir farmon va qarorlariga ko'ra Finlandiya tajribasi o'rganilmoqda. Finlandiya maktablarida ona tili sifatida fin, shved, sami, sigan tili o'qitiladi. Mamlakatda ikkita davlat tili mavjud. Ona tili fin tili bo'lganlar shved tilini, ona tili shved tili bo'lganlar fin tilini davlat tili sifatida o'rganadi. Ona tili sami yoki sigan, rus tili bo'lganlar ham fin yoki shved tilini o'rganishadi. Fin ta'lim tizimida o'quvchilarning til o'rganish qobiliyatini rivojlantirish bolalikdan boshlanadi va hayot mobaynida davom etadi. Bu jarayon uyda, maktabda va maktabdan tashqari vaqtlarda rivojlantiriladi. Maktabda til o'qitishning asosiy prinsipi turli vaziyatlarda tildan foydalanishga o'rgatish hisoblanadi.

Mening fikrimcha, O'zbekiston ham rasman ikki tilli mamlakat bo'lmasada, amalda asosan ikki til: o'zbek va rus tillarida muloqot qilinadi. Shu nuqtai nazardan, maktablarda ona tili o'zbek tili bo'lganlar uchun rus tilini, ona tili rus tili bo'lganlar uchun o'zbek tilini o'qitish o'quvchilarda turli til va madaniyatlarni qadrlashga o'rgatadi. Ikki va ko'p tillilikni targ'ib qilish va shu orqali o'quvchilarning lingvistik bilimlari va metalingvistik ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Ingliz, nemis, fransuz, arab, va boshqa tillarni chet tili sifatida o'rganish esa ko'p tillilik, savodxonlik kompetensiyalarini shakllantiradi. Shuningdek, turli tillarda so'zlashish qobiliyati fanlararo integratsiyani mustahkamlashga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, chet tilini o'rganishga bo'lgan talab va ishtiyoq yuqori bo'lgan bir davrda, ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan unumli foydalanish bu jarayonni samarali bo'lishiga olib keladi. Chet tillarini o'rgatishda innovatsion usullarni qo'llash o'quvchilarning nutqini ravonlashtiradi, tez va to'g'ri javob berish malakasini shakllantiradi. Bunday usullar o'quvchida chet tilini o'rganishga ishtiyoq uyg'otadi, o'quvchi darslarga puxta hozirlik ko'rishga intiladi. Bu esa o'quvchilarni ta'lim jarayonida faollashtiradi. Shuning uchun, o'rganuvchilarning aqliy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan o'qitishning innovatsion shakl va usullarini qo'llashga alohida e'tibor qaratish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. <https://genderi.org/>
2. <https://yuz.uz>